

DOĞAN HOCA İLE BİZ BİZE

ÇORLU REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Bu Kitapçık Çorlu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Tarafından Doğan Cüceloğlu Anısına Hazırlanmıştır.
Kitapçıkta Cüceloğlu'nun 8 Kitabı İncelenmiş ve Kısa Özetlerine Yer Verilmiştir.

1

Var Mısın?

2

İnsan İnsana

3

İçimizdeki Çocuk

4

Gerçek Özgürlük

5

Geliştiren Anne Baba

6

Evlenmeden Önce

7

Öğretmenim Bir Bakar Mısın?

8

Korku Kültürü

MAYIS 2021

corluram59

VAR MISİN?

Kitap Adı: Kendini Keşfetmeye Zorluklarla Başa Çıkmaya Var mısın? Güçlü Bir Yaşam için Öneriler

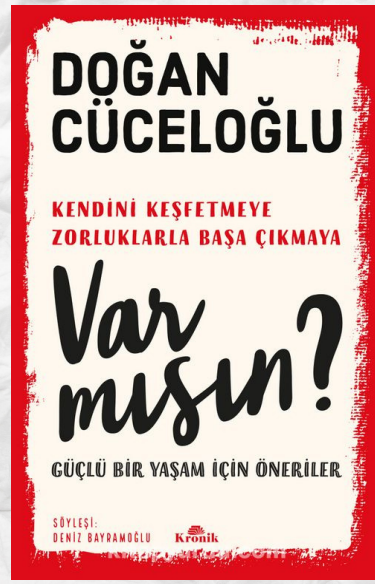
Yazar: Doğan Cüceloğlu (Söyleşi: Deniz Bayramoğlu)

Sayfa Sayısı: 317

ISBN Kodu: 978-605-7635-83-9

Yayın Tarihi: Mart 2021

Yayınevi: Kronik Kitap

Merhum psikolog yazar Doğan Cüceloğlu'nun vefatından hemen önceki son kitabı "Var mısın?", insanın yaşam üzerindeki anlam arayışının tarih boyunca süregelmesi ve bu arayıştaki en önemli unsurun kişinin kendini keşfetmesinin olması üzerine yapılmış bir söyleşinin yazıya dökülmüş hali. Kitap anlam arayışındaki bu yolculuğunu sürdüren bireyler için başucu kitabı niteliğinde.

Bir söyleşi şeklinde ele alınan bu kitapta Doğan Hoca'nın o nahif kişiliğinin izleri her satırda bizi karşılıyor. "Etrafımda nasihat edenler vardı ama asıl ihtiyacımın sohbet edebileceğim bir mentor olduğunun farkında değildim." diyor önsözde Doğan Cüceloğlu.

Hayatın içinden, kendi deneyimleri üzerinden ele aldığı hayatın anlamı, kendini keşfetme yolculuğu ve bu yolda karşılaşılan zorluklarda nasıl baş edilebileceği konuları kitapta bahsettiği o mentorluk misyonunu üstleniyor.

"İnsan doğduk, olabileceğimiz en iyi insan olmayı istemek ve bu yolda emek vermek gerek" düşüncesine sahip kişilerin özellikle yararlanabileceği bu kitap daha önceki kitaplarında da geçen denetim odaklı korku kültürü ve gelişim odaklı değerler kültürü kavramlarından destek alarak ilerliyor. Dış tanıklığa değer veren denetim odaklı korku kültüründe nasıl değişebileceğimiz üzerine başlıklar halinde okuyucuya yol gösteriyor.

Gençler, ebeveynler, öğretmenler, ruh sağlığı alanında çalışanlar, şirket yöneticileri vs. herkes kendi için başlıklar ve yol göstericiler bulabilir bu satırların arasında. Mesela “Bir ebeveynin çocuğuna verebileceği en büyük hediye, ona her koşulda ayağa kalkabilecek gücü kendinde bulabilme yetisini kazandırmaktır.” derken nasıl ebeveynlere sesleniyorsa, “Eğitimin niyeti; kişinin getirdiği merak potansiyelini beslemek, daha karmaşık soruları sorabilecek ve yolculuğa zevkle devam edebilecek durumda kalmasını sağlamaktır.” derken de eğitimcilere sesleniyor.

“Hayat bir keşif yolculuğudur. Neyi keşfedeceksin? Özünü, kendini.” diyen yazar adım adım bu keşif için neler yapabilecekleri konusunda her kesim okuyucuya kendi tecrübelerinden aktardığı yollar sunuyor. “Öz”ümüzü nasıl bulabileceğimiz, aile ve toplum etkisinin üzerimizdeki görüngüleri, umutsuzluğumuzu nasıl aşabileceğimiz, meslek ve eş seçiminde nelere dikkat etmemiz gerektiği, mentor olmak ve mentor bulmak noktasının önemi, toplumun nasıl dönüştüğü ve biz olabilmek üzerinde duruyor. Tüm bunlar ardından bu keşfetme yolculuğunda bizlere yardımcı olmak için okumamız gereken kitaplar, izlememiz gereken filmler, dinlememiz gereken müzikler ve gezmemiz gereken yerler hakkında önerilerde bulunuyor.

Daha önce çokça üzerinde durduğu “biz” olmak, “ekip” olmak kavramları ile başlayıp nasıl “biz” olabileceğimizi, gözlemleyen bilincimizi nasıl uyandırabileceğimizi anlatıyor. Özlerine yabancılaşan kişilerin içten içe utanca boğulmuş, öfkeli halleri ile yetişkin çocuklar olduğu ve bu kişilerin kötü insanlar olmasa da her türlü kötülükleri yapabileceklerini söyleyen yazar denetim odaklı korku kültüründe yetişen insanları genel olarak bize tanımlamakta: Kötü değiller ama her türlü kötülüğü yapabilirler. Kitapta Doğan Hoca'nın önceki kitaplarında değindiği konuları son bir kere topladığını görüyoruz. Özellikle mentorunu bulamayan gençler ile mentorluk yolundaki yetişkinlere yol göstermesi açısından etkili bir kitap olduğunu düşünüyorum.

“Bir ergenin en nefret ettiği şey kendisine nasihat edilmesidir. Ama sohbet bambaşka. Sohbet ruhun gıdasıdır.” dedikten sonra gençlerle nasıl sohbet edebileceğimizi örneklerle anlatıyor.

Kişinin kendi mentoru olabilmesi için de öncelikle o sohbeti öğrenmesi gerektiğini söyleyerek çocuklukta onunla böyle sohbet eden bir yetişkinin varlığının önemini çiziyor. “Her zaman şunun bilincinde olmak gerekir; ergenlerin, gençlerin o belirsizlik içerisinde sürüklenirken dinlenilmeye, sorular sormaya ihtiyacı vardır ve böylece içlerindeki rehberi keşfedip rahatlarlar.”

Bu kitabın Doğan Hoca'nın bize bıraktığı son kitap olması ve onun ölümünden sonra okumuş olmam nedeniyle bazı noktalarda özellikle oldukça etkilenerok okudum. “İçinizde ukde kalan bir şey yok mu?” sorusundan sonra gelen konuşmalar bu bilinçle okunduğunda tatlı bir hüznü bırakıyor geride. “Sen elinden gelenin en iyisini yapmaya devam et, kaderinde varsa olur.” hissiyatında olan Doğan Hoca bu düşüncenin bir bitmişlik değil üretkenlik için en doğru zaman olduğundan bahsedip hayallerine değiniyor ve bu son kitabın çıkıp anne-babaların, öğretmenlerin, üniversite gençlerinin elinde olacağı hayalinin onu ne kadar heyecanlandırdığından bahsediyor. Farklı çalışma ve kitap hayalleri bir tarafta sürerken bir yandan “Ah keşke şunu da yapıyor olsaydım, dediğim bir durum yok” diyor.

Bizler için de içimizde keşkeler olmadan korkmadan yaşamamız ve özümüze güvenmemiz dileğiyle...

2

İNSAN İNSANA

Kitap Adı: İnsan İnsana

Yazar: Doğan Cüceloğlu

Sayfa Sayısı: 268

ISBN Kodu: 978-975-14-0296-7

Yayın Tarihi: Kasım 1991

Yayınevi: Remzi Kitabevi

Konu: İletişim

İnsan ilişkileri içinde yeniden tanımlanan bir varlıktır. Bir insanın ilişkilerinin niteliği o insanın yaşamının kalitesini belirler. Uygarca konuşma ve tartışma becerisinin geliştirilmemiş olduğu toplumda, bir sorunu çözmek amacıyla başlatılan etkileşim, kısa sürede sürtüşme ve çatışmaya dönüşür. Böylece var olanı çözmek şöyle dursun, soruna yenileri eklenir. İletişim sorunlarını çözmeden doyumlu bir yaşam sürmek olanaksızdır.

İletişim duygu ve düşünce alışverişidir. Duygu ve düşünce alışverişi, kaynaktan mesajın alınması ile başlar, çeşitli işlem süreçlerinden geçerek geri bildirim ile devam eder. İletişim süreci alınan mesajın işlenmesinde çeşitli algılamaları ve süzgeçleri içermektedir. Algılamalar mesajın içeriğini değiştirebilir ve kişiselleştirebilir ancak iletişim kurabilmek için gereklidir. Kaynaktan alınan mesaja cevap vermek alternatif yanıtlar arasında bir seçim yapmayı gerektirir. Dolayısıyla iletişimin bilinçli bir tarafı vardır. İletişimin bilinçli olması, insanın sergilediği zorlama bir çaba ile iletişimin ortaya çıktığını düşündürebilir. Gerçekte ise aynı sosyal ortamda bulunan kişilerin iletişim kuramamaları olanaksızdır, sürekli olarak iletişim kurarlar. İletişim kurabilmek için belirli bir davranış gösterme zorunluluğu yoktur. Hiçbir davranışta bulunmama da anlamlı bir mesaj oluşturur.

İletişimde iki tip mesaj bulunmaktadır. Sözlü mesajlar, düşünce iletimini sağlayan ve bir içeriğe sahip olan mesajlardır. Sözsüz mesajlar ise duygu, tutum ve tercihlerin ifadesinde önemlidir. Sözsüz mesajlar iki insan arasındaki ilişkinin yordanmasında kuvvetli bir araçtır, çünkü duyguları doğrudan iletirler. Bu nedenle iletişim kurarken sözsüz mesajlara daha fazla önem veririz. Kısacası zihnin mesajı sözle, gönlün mesajı sözsüz ifade edilir.

İletişimde bulunan kişiler iletişim süreci boyunca kendilerini sürekli tanımlarlar ve tanımlama üç şekilde ortaya çıkar: kabullenme, reddetme ve umursamama. Kabullenme ve reddetme, kişinin o an içinde kurmaya çalıştığı ilişkinin benimsenip benimsenmediğine işaret eder. Umursamama ise bir ilişki içindeki en sağlıksız psikolojik durumu yaratır. Çünkü her birey varlığının bir başkası tarafından onaylanmasına ihtiyaç duyar. Sağlıklı bir toplumsal yaşamın oluşabilmesi için ağırlık "kabullenme" yönünde olmalıdır. Toplumdaki ilişkiler genelde "reddetme" yönündeyse, o toplumda cinayetler, kavgalar, sürtüşmeler çoğalır; genellikle "umursamama"nın ağır bastığı toplumlarda ise akıl hastalıklarında artma olur.

İletişim "ben" ile başlar. Benlik iletişim sürecinde oluşan bir kavramdır. Benliğimiz, yapabileceklerimiz ve ifade ettiklerimiz küçük yaşlarda ailemiz ve içinde bulunduğumuz sosyal ortam ile şekillenir. Bu şekillenme deneme-yanılma ve bu denemeler sonucu bize verilen geri bildirimler ile oluşmaktadır. İçinde yetişilen ortam, kendi hakkında nasıl düşünmesi gerektiğini kişiye öğretir. Benlik bilinci kişinin kendisiyle ilgili kafasında çizdiği resim olarak ifade edilebilir. Bu resmi değiştirebilmek oldukça güçtür. Benlik bilinci kişinin diğer insanlarla olan etkileşimini de biçimlendirmektedir. Benlik bilincinin başkaları tarafından biçimlendirilmesi ile kişi kendini çeşitli şekillerde tanımlar ve bu tanımları yaşamındaki ilişkilerde doğrular. Bu noktada kişinin benlik bilincinin iletişime yansması kendini gerçekleştiren kehanete dönüşür ve kısır döngü haline gelir. Kısırdöngüyü kırmak oldukça zor olmakla birlikte bilinçli bir çaba ve yeniden yapılandırma gerektirir. Psikoterapi öykülerinde bu çaba sıklıkla ortaya koyulmaktadır. Kişiyi benlik bilinci fark ettirilerek değişim ve gelişimin ortaya çıkması sağlanır.

Benlik bilincinin yanında her bireyin kendinde farkına varabildiği ve varamadığı yönleri bulunmaktadır. Bu yönler bireyin başkaları ile kurduğu iletişimin sınırlarını belirler. Kendisine ilişkin farkındalığı yüksek olan bireyler daha açık bir iletişimde bulunabilirler ve ilişki kurarken daha rahat davranırlar. Bireylerin kendileri ile ilgili farkındalıklarını yükseltebilmeleri için psikoterapi etkili olmakla beraber izlenebilecek çok basit bir yöntem bulunmaktadır: Bedenin farkına varmak. Çünkü beden tıpkı sözsüz mesajlarda olduğu gibi yalan söylemez. Dolaysız bir yoldan bizlere çeşitli mesajlar gönderir. Toplum içinde bazen diğer insanlar tarafından onaylanmak, bazense dışlanmamak için çeşitli sosyal normlara uygun davranırız. Kısaca hepimiz sosyal maskeler takarız. Taktığımız sosyal maskelerden arınarak gerçek benliğimizi görebilmek için bedenin verdiği sinyalleri takip etmek iyi bir başlangıç noktası olabilir.

İyi bir iletişim kurabilmenin önündeki engellerden bir diğeri ise savunma mekanizmalarıdır. Savunma mekanizması özellikle duyarlılık noktaları söz konusu olduğunda, benliği tehdit edici bir durum ya da unsur ortaya çıktığında bireyin benliğini koruması için kullandığı bir teknik olarak ifade edilebilir. Bu mekanizmalar bireyin o zamana kadar geliştirmiş olduğu benlik bilincini korurken, kurulan iletişimin ketlenmesine neden olur. Savunma özelliği arttıkça iletişimdeki verim düşmektedir. Savunma mekanizmalarının farkında olmak iletişimin önünü açar ve ilişkileri güçlendirir.

İnsan sosyal bir varlıktır. Doğumundan itibaren içine doğduğu ve doğrudan kendisinin etkilediği bir sosyal ortamın parçasıdır. İnsan sosyal bir ortam içinde olmaya ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacın karşılanmasındaki en belirgin öge ise iletişimdir. İletişim karşılıklı olarak duygu ve düşüncelerin iletilmesini sağlayan bir süreçtir. "İnsanlar konuşa konuşa anlaşır" kültürümüzde sıkça kullanılan bir ifadedir ve iletişimin önemini vurgular. Günümüzde psikoloji, eğitim hatta bilişim gibi alanlar dahi iletişimin önemini kavramış durumdadır. Google, Apple, Microsoft gibi büyük firmalar çalışanlarına iletişim alanında eğitimler vermektedir. Doğan Cüceloğlu'da İnsan İnsan'a da iletişim konusunu A'dan Z'ye ele almıştır. İnsan İnsan'a iletişim ile ilgili bilgilenmek isteyen herkes için bir ders kitabıdır. Kitap içerisinde çeşitli uygulamalar bulunmaktadır. Kitabın sunduğu bilgiler ışığında ve uygulamaların desteği ile kendinize ilişkin farkındalığınızı arttırıp iletişim kurma becerilerinizi geliştirebilirsiniz.

"Bir insanın ilişkilerinin niteliği o insanın yaşam kalitesini belirler."

"Benlik iletişim süreci içerisinde şekillenir."

"İnsanların düşünebilme, düşündüğünü karşı tarafa aktarabilme yeteneği, toplumsal yaşamın temelini oluşturur."

"Kişilerarası ilişkilerde daha az sürtüşmesi olan, kavgaya dönüştürmeden sorunlarını çözebilen, acı yerine mutluluğun, kin ve nefret yerine destek ve hoşgörünün yeğlendiği Türk toplumu, kendini değerli bulan, sevgi ve anlayışla çevresindekilerle iletişim kuran insanlarla mümkündür."

3

İÇİMİZDEKİ ÇOCUK

**Kitap Adı: İçimizdeki
Çocuk**

Yazar: Doğan Cüceloğlu

Sayfa Sayısı: 254

**ISBN Kodu: 978-975-
11-0364-3**

Yayın Tarihi: Mart 2021

Yayınevi: Remzi Yayınevi

Sayın Cüceloğlu bu kitabını içimizdeki çocuğun farkında olup onun ile tanışmamız için kaleme almış olacak ki her cümlesinde kendimizden bir parça buluyoruz. İçimizdeki çocukla tanışmadan önce onun farkında olmamız gerektiğine ve onun bizim içimizde nasıl oluştuğuna hangi dinamiklerin buna sebep verdiğine dikkat çekiyor. Önce birkaç hikaye ile içindeki çocuğu yeni fark eden/ etmeye çalışan kişilerin hayatlarından haberdar ediyor bizi. Ardından içimizdeki çocuğun yetiştiği doğal ortama götürüyor. Aile.. Aile kavramına hem sosyolojik hem de psikolojik açıdan yaklaşan yazar, içimizdeki çocuğun kendisini var ederken ailenin onu nasıl şekillendirdiğini anlatıyor. Ve biz psikoloji alanında aile ve çocuk ile çalışanlara çocuğu/bireyi incelerken ve terapi sürecinde aileden bağımsız olarak incelersek bunun etkili olmayacağını söylüyor. Aile sisteminin bir bütün olduğunu ve tek tek kişilerin toplamından daha ziyade bu kişilerin etkileşiminden oluştuğunu söyleyen yazar aile içerisinde, ailenin benimsediği rollere göre çocukların kişiliklerinin nasıl şekillendiğinden bahsediyor. Aile tutumlarının önemini anlatırken yazar katı kurallar benimseyen ailelerde yetişen çocukların kendi benliklerini ailelerinden aldığı rollere göre 'kalıplaşmış benlik yapıları' oluştururken, esnek rollere dayalı ailelerde dünyayı çok boyutlu görebilen, hoşgörülü bir benlik yapılanmasının oluşturduğunu söylüyor. Yazar çocuğun büyüdüğü ailenin ne kadar önemli olduğunu kitabın ikinci kısmında bizler için uzun uzun anlatıyor. Yazar aynı zamanda aile içerisindeki iletişime de dikkat çekiyor. Aile içerisinde gerçekleşen ve gerçekleşebilecek olan olumlu ve olumsuz iletişim tutumlarından bahsediyor. Olumlu tutumları ve sağlıklı bir aile yaşantısının çocuğu hayatı boyunca olumlu etkileyeceğinden bahsediyor. Sağlıklı bir ailede toplumla olan ilişkinin de önemli olduğunu ve sağlıklı olarak adlandırabileceğimiz ailenin toplumun baskısına tümüyle boyun eğmediğini ve de tümüyle toplumdaki kopmadığını altını çiziyor. Aile içerisinde bireyselliğinde toplumsallık kadar önemli olduğunu vurgulayan yazar, sağlıklı ailenin de kuralları olduğunu ancak bu kuralların açık (gizli olmayan) kurallar olduğunu söylüyor. Çocuğun yaşamında ailenin rolünü vurgularken aynı zamanda yetişkin olacağı zamanlardaki davranış ve duygu örüntülerinin de bu yıllarda aile içerisinde bahsettiği dinamikler ile temellerinin atıldığını örneklerle bize anlatıyor.

Aile dinamiğinin içinde çocuğun utanma, mahcubiyet ve suçluluğunu aile yapılanması ve davranışlarına göre nasıl değiştiğinden, kötü davranma ve türlerinden, çocuğun temel gereksinimlerinden ve utanma ile gelişen savunucu davranış ve mekanizmalarından bahsediyor Sayın Cüceloğlu kitabının üçüncü kısmında.

Utanma duygusunun sağlıklı utanma ve sağlıklı utanma olarak ikiye ayrıldığını ve sağlıklı utanma duygusunun her insanın hayatında olumlu bir rolde olduğuna dikkat çekiyor. Çocuğu utanca boğabilecek dinamikleri açıklarken çocuğun öz benlik gelişiminde yer alan kaynak kişilerin (anne, baba vb.), utanç içinde büyümüş ve utanca boğulmuşsa, kaynak kişinin bu utancı kendi çocuklarına aktarabileceğini ve onu da utanca boğabileceğinden bahsediyor. Aynı zamanda terk edilmenin utanç duygusunu ortaya çıkarabileceğini söylüyor. Sağlıksız ailede gözlenen çocuğa kötü davranma davranışının birçok alt türünden bahsediyor. Cinsel, bedensel ve duygusal olarak kötü davranma olarak sınıflandırıyor bunları yazar. Hepsinin çocuğun hayatını oldukça olumsuz etkileyen durumlar olduğuna dikkat çekiyor. Türk toplumunda 'dayak cennetten çıkmadır', 'kızını dövmeleyen dizini döver', 'hocanın vurduğu yerde gül biter' gibi sözlerinin aslında olumsuz bir aile ve toplum yapısının temelinden türediğine vurgu yaparken gösterilebilecek olan bir şiddet davranışının çocuğu fiziksel, psikolojik ve sosyal alanda kötü etkileyebileceğini hatırlatıyor. Çocuğun engellenmesi, kendisini ifade etmesine izin verilememesi veya görmezden gelinmesi durumlarında çocuğun kendi duygularıyla ilişkisini keseceğini ve hayattan zevk alamayacağını anlatıyor. Zaten insan kendi duygularını yaşayamamışsa hayattan nasıl zevk alabilir ki? Temel gereksinimleri karşılanmayan çocuğun kendisini eksik ve utanç dolu hissedeceğini söylüyor ve aynı zamanda utanç kaynaklarını yaş ve çevreye bağlı olarak değişebileceğinden bahsediyor. Normal bir şekilde gelişimini tamamlayamayan bu çocukların 'yetişkin çocuk' olarak kalacaklarından bahsediyor. Sonra fark ediyoruz ne kadar yetişkin çocuk yaşıyor bu ülkede. Bu kısımda son olarak utanca boğularak yetişen kişinin bu utancın verdiği acılardan kaçınmak adına savunma mekanizmalarını kullandığından ve bu savunma mekanizmalar ile kişinin içindeki boşluğu ve anlamsızlığı doldurmaya çalıştığından bahsediyor. Savunma mekanizmaların ne kadar hayatın içinde olduğunu fark ediyoruz. Utanca boğulan çocuğun kendi içinden çıkamadığı birçok sorun yaşayacağından hem kendisini kabullenmeyip çevresini de sağlıklı bir şekilde algılayamayacağını anlatıyor. Ve tabiki bu durumun çocuğun/kişinin karakter özelliklerini etkileyeceğini söylüyor.

Kitabın dördüncü kısmında yazar okuyucuya kendi iç çocuğunu gözlemlemesinde yardımcı olacak bilgilere yer veriyor. Kitabın birinci bölümünde sorulan soruların cevapları üzerinden okuyucunun kendi iç dünyasını kendisinin anlamasına olanak veriyor.

İçimizdeki çocuğun içimizdeki sesinin konu alındığı beşinci kısımda ise bireyin içinde yaşadığı olaylara tepki verirken ve anlamlandırırken içindeki seslerin kimin sesi olduğuna dikkat etmesine dikkat çekiliyor. Kişinin kendisi ile olan İç diyaloglarında hem iç çocuğun hem de iç anne-babanın olabileceği ve bunların dengesinin sağlıklı bir aile ve psikolojik yaşamı olan insanların sağlayabileceğinde bahsediliyor. İçimizdeki çocuğu tanıyıp tanımadığımızı soruyor yazar. Sorunun zorluğu kitabın sonlarına doğru anlıyorsunuz. Okuyucu yeni ve keşfedilmemiş taraflarını bulabilir ve bunun keyfini yaşayabilir ama bazen de zorlanabilir. Ne de olsa kendini tanımak kendi iç dinamiklerini fark etmek iç görü ile gelen bir özelliktir ve değişim gerektirebilir.

Kitabın altıncı ve son kısmında iç çocuğumuza kavuşmanın yollarını anlatıyor ve ilk olarak bu kitabı okuyan kişinin uyanış aşamasına geldiğini söylüyor. İç çocuk ile tanışmada ve sağlıklı bir ilişki sürmede sadece kişinin kendisine yardım edebileceğini söylüyor. Ve bunların yollarından bahsediyor Sayın Cüceloğlu. İçindeki çocukla olan ilişkisini sağlıklı bir şekilde düzenleyebilen kimselerin hayatlarının olumlu yönde değiştiğini söylüyor. Ve düşünüyor kendini tanımak ve tanıdığın haliyle sevmek zaten bütün psikoterapilerin de amacı değil mi?

Ve Rahmeti Sayın Cüceloğlu buraya sığdıramayacağım bir sürü bilgi veriyor kişinin kendisi ile yeniden tanışması adına. Kendimizi tanımayı kendimiz ile anlaşmayı hedefliyorsak eğer içimizdeki çocuğun farkında olmamız gerektiğini uzun uzun anlatıyor. Yazar kitabını içindeki çocuğu tanımak isteyenlere yazmış olsa da kitap bir tarafı ile de Türk toplum anne-babalarına çocuklarına davranışlarının çocuğun hayatında ne gibi sonuçları olabileceğini gösteriyor, kitap çocuk yetiştirme konusunda örnek gösterilebilecek bir kaynak olarak da kullanılabilir. Ancak kendi iç çocuğunun farkında olan, **ÖZELLİKLE** olmayan bireylere bir içe bakış, kendini tanıma, anlama ve farkındalık yaratabilecek bilgileri sunuyor.

SAYGIYLA VE RAHMETLE..

GERÇEK ÖZGÜRLÜK

**Kitap Adı: Gerçek
Özgürlük**

Yazar: Doğan Cüceloğlu

Sayfa Sayısı: 327

**ISBN Kodu: 978-975-
14-1648-3**

Yayınevi: Remzi Kitabevi

**Konu: Yaşamı özgürce
kucaklayamayan
üniversite öğrencisi
Timur'un kültür
robotluğundan çıkıp
'şahsiyet' olma yolculuğu
konu edinilmiştir.**

Doğan Cüceloğlu'nun Gerçek Özgürlük adlı kitabı yirmi altı bölümden oluşup kitabın her bölümünün başında bir özlü söz yer almaktadır. Kitapta genç bir üniversite öğrencisi olan Timur ile emekli psikoloji profesörü Yakup Bey'in yaklaşık bir yıllık görüşmelerini içermektedir.

Genç bir üniversite öğrencisi olan Timur, üniversitede tanıştığı zengin bir kız olan Nesrin'e evlenme teklifi ediyor. Nesrin bu teklifi Timur'u kırmadan reddetmeye çalışsa da Timur bu reddediliş ile derin bir sarsıntı yaşıyor. Böylece Timur, Nesrin ile buluştuğu kafeden çıkıp yürüyor ve bu dalgınlıkla bir arabanın altında kalmaktan sonra anda kurtuluyor. Bu kurtuluş ise emekli psikoloji profesörü Yakup Bey sayesinde oluyor. Timur'un gözlerindeki derin hüznü gören Yakup Bey, birkaç kısa cümleyle Timur'a kendisini anladığını hissettirdikten sonra Sahaflar Çarşısı'ndaki kitabevinin adresini veriyor ve konuşmak isterse gelebileceğini söylüyor. Yakup Bey'den epey etkilenen Timur yaklaşık bir hafta sonra Elif Kitabevi'ne giderek Yakup Bey'i buluyor. Böylece beraberce bir çayevine gidip oturuyorlar ve böylelikle Timur'un gerçek özgürlüğe yolculuğu başlamış oluyor.

Kendi yolcuğumuzu yapmak için buradayız; bu yolculukta kendimiz olabilme cesaretini bulmamız kolay değildir, ama kendimiz olmadan yaşamımızdaki hiçbir şey anlamını bulamaz' sözü ile Hüzün adlı birinci bölümün başlangıcı yapılmıştır. Doğan Cüceloğlu kendisi ile ilişkisi olmayan insanın başkalarıyla da gerçek anlamda ilişkisi olamayacağını, kendisi ile ilişkisi kopuk yaşayan insanın eninde sonunda bir iç yalnızlığa gömmesine sebep olacağını belirtmiştir. Yaşamın sorumluluğunun bilincine varmış bir insan, kültür robotu olmak yerine bir şahsiyet olmayı hedefler, bu kişi anlam çerçevesini kendisi oluşturmuştur. Timur da kültür robotu olarak kalmamayı, özünün bir robota dönüşmemesi ve kültür robotu tarafının tüm benliğini ele geçirmemesi için kendisine söz veriyor ve Yakup Bey'le konuştukları konular üzerinde düşünüp notlar alıyor. Kimi zaman aklına gelen soruları da not ediyor. Yakup Bey ile yeniden görüşmek için sabırsızlanan Timur birkaç hafta sonra yeniden Yakup Bey'le buluşarak notlarını onunla paylaşıyor. Bu notların ardından derin bir sohbete dalıyorlar. Sohbet çeşitli şiirler ve gerçek hayattan örneklerle zenginleşiyor.

Kendisini sevmeyen, kimseyi sevemez, sözü ile 'Yeniden Merhaba' adlı yirmi altıncı bölümün başlangıcı yapılmıştır. Timur, Nesrin'e evlenme teklif ettiği yerde yeniden buluşmayı teklif ediyor. Nesrin, Timur'un ne söyleyeceğini merak ederek bu buluşmayı kabul ediyor. Yeniden aynı yerde buluştukları zaman aynı masada oturuyorlar. Timur, Nesrin'e Yakup Bey'den ve onunla yaptığı konuşmalardan bahsediyor. Timur'da büyük bir değişime sebep olan görüşmeler Nesrin'in de ilgisini çekiyor ve böylece Timur, Yakup Bey'den öğrendiği pek çok şeyi Nesrin'le paylaşmaya başlıyor.

Roman tadında geçen bu sohbetler sonrası da Timur içinde bulunduğu yalnızlık ve hayattan tat alama duygusunu yitiriyor ve özgürlüğüne kavuşuyor. Bir anlamda Timur hayattan tat almayı ve çevresindekilerin etkisinden kurtulup hayatı özgürce yaşamayı keşfediyor.

Doğan Cüceloğlu, Gerçek Özgürlük kitabı ile okurları ile sohbet ederek onlara hayatta mutlu olmanın sırlarını ve şahsiyet olabilmenin yollarını aktarıyor. Birçok okur kendini Timur'un yerine koyacak ve kendinden bir şeyler bulacak, Yakup Bey'in sundukları ile bir anlamda karşısında Doğan Cüceloğlu 'nu bulacak ve sorularının cevaplarını alacaktır.

- Seni diğerlerinden farksız yapmaya bütün gücüyle gece gündüz çalışan bir dünyada kendin olarak kalabilmek dünyanın en zor savaşını vermek demektir. Bu savaş bir başladı mı artık hiç bitmez.

-Kendi olmayı önemseyen insanın cesur ve güçlü olmasının yanı sıra 'biz bilinci gerçeği'ni de kavraması gerekiyor.

-Aklını gönlünün değerleriyle yöneten insan yaşamının efendisidir.

-İnsanın gerçek gücü sevgisinde açığa çıkar.

-En temel özgürlük, insanın kendisi olarak yaşamında var olabilmesi ve kendi bütünlüğünü yaşayabilmesidir; dürüst insan özgürdür.

5

GELİŞTİREN ANNE BABA

**Kitap Adı: Geliştiren
Anne Baba**

Yazar: Doğan Cüceloğlu

Sayfa Sayısı: 191

**ISBN Kodu: 978-975-
11-1748-0**

Yayın Tarihi: Kasım 2016

Yayınevi: Remzi Kitabevi

DOĞAN CÜCELOĞLU

**GELİŞTİREN
ANNE-BABA**

“Bir toplum, çocuklarına duyduğu saygı kadar vardır.” diyerek toplumun çocuklarımızı yetiştirmesinin önemli bir konu olduğuna değiniyor Doğan Cüceloğlu. Hem bir baba hem de eş olan Doğan Hoca bu kitapta bize hem kendi hayatından hem de başkalarının hayatlarından örnekler vererek nasıl çocuk yetiştirilir tavsiyeler veriyor. Bu kitabı büyük bir inançla yazan Doğan Hoca “Çağdaş bir aile olmadan çağdaş bir ülke olunamaz.” diyerek yazmıştır.

Çocuk yetiştirmenin ekip işi olduğunu ve en önemli üyeleri anne-baba ve öğretmenlerdir. Çocuk yetiştirirken anne-babaların kendilerini ve çocuklarını yakından tanımaları gerektiğine vurgu yapıyor. En başta çocuğunuzun önemsenecek muhteşem bir potansiyelle dünyaya geldiğini, yargılamadan onu olduğu gibi kabul edebilmenizi bilmenizi istiyor.

Anne-baba olarak iki şeyin farkında olmanızı ilki çocuğunuzu gerçekten değerli görüyor musunuz? İkincisi ise değerli gördüğünüzü ona hissettiriyor musunuz? Aile içinde kendine değer verildiğini sezen çocuklar bedensel ve ruhsal olarak gelişmelerine katkı sağladığını biliniz. Kucağınıza aldığınız bu çocuğun geliyeceğine kendi olarak var olma gücüne cesaretine sahip olacağına dair güveniniz var mı? Sevilmeye layık mı? Ki çocuğun doğumdan itibaren en çok ihtiyaç duyduğu şey sevildiğini hissetmesidir. Bu çocuk kimin? Anlamlı bir soru. Aslında o sizin çocuğunuz ama size ait değil. Sizin emanetinizdir. Niyetiniz ne, Nasıl bir insan olsun? çocuğunuz herkes gibi düşünen ya da çevrenizdeki insanlardan hiçbir farkı olmayan biri olarak mı yetişmeli yoksa kendi bireyselliğini keşfetmiş biri mi? Bu sorudan sonra Doğan Hoca yurtdışında arkadaşıyla yaşadığı bir diyalogu anlatıyor ve sonra kendi yaşadıklarım aklıma geliyor evet insanlar gerçekten arkadaş seçerken hep kendi fikrini onaylayan ya da onun gibi düşünen insanları yanında tutuyor bu düşünce yapısı yüzünden liseden bu yana dışlanmışlığımla fark ediyorum. Doğan Hoca gelişip olgunlaşan insanın özelliklerinden bahsediyor ve kendimi de sorguluyorum.

Anne-babalar aynı zamanda kaygılarını da bilmeleri gerektiğini baskın duygunun ne olduğunu kendilerine sormalarını istiyor. Başarının heyecanı mı, başarısızlığın kaygısı mı? Gergin, kaygılı depresyona giren öğrencilerin araştırılmasında bu sorunu yaşayan korumacı ve mükemmeliyetçi anne-babalar tarafından yetiştirilen çocuklar olduğu görülüyor.

Eşler arası ilişkilerin sağlıklı olmasına önem veren ve bunun için öncelikle insanın kendisiyle sağlıklı ilişki içinde olması gerekiyor. Kadın ve erkeğin evliliğinde "miş gibi" lik olmaz; eşler farklı görünmeye çalışmamalarını tembihliyor. Bazı toplumsal kalıplar içinde düşünenler içinse dikkate alınacak şeyin güç olduğunu ve aile kültüründe saygı ve güven kültürünün ise kitabın birçok yerinde geçen "can" ın baskın olduğunu söylüyor.

Son olarak Doğan Hoca çocuğun muhteşem bir potansiyelinin olduğunun farkında olmanın önemli olduğunu çok güzel bir örnekle bitiriyor:

"Nasıl ki bir meşe palamudu ortamını bulursa gür bir meşe ağacı olur, çocukta ortamını bulursa keşfedici, üretken, girişimci, çalışkan mutlu bir yetişkin olur."

6

EVLENMEDEN ÖNCE

**Kitap Adı: Evlenmeden
Önce**

Yazar: Doğan Cüceloğlu

**Sayfa Sayısı: 224,
ISBN Kodu: 978-975-
14-1822-7**

**Yayın Tarihi: Aralık
2017**

**Yayınevi: Remzi
Kitabevi**

“Evlilik ilişkisi bir bahçedir. Çiçek de yetiştirebilirsin, diken de!” sözleri ile kitabına başlıyor Doğan Cüceloğlu. Evlilik üzerine yazılmış olan bu kitabında merhum yazar gerçek yaşamlardan alınmış kesitler ile kendi bilgilerini harmanlayarak akıcı bir dille bize ‘evlilik’ ilişkisinin temellerini aktarmaya çalışmıştır. Kitabı boyunca da evliliklerin nasıl gül bahçesine ya da nasıl diken dolu yollara dönüştüğünü farklı farklı deneyimlerini olan insanların kitap yazım sürecinde göndermiş olduğu mektuplarla birlikte okuyuculara fark ettirmeye çalışmıştır. Yazar evlilik kararı vermeden önce çiftlerin sorgulaması gereken noktalardan bahsederken aynı zamanda geçmişte sorgulamadan veya yanlış bir şekilde verilen evlilik kararlarının da kişilerin hayatlarında ne gibi pişmanlıklar doğurabileceğinden yine okurlarından gelen mektuplar aracılığı ile sunmuştur. Doğan Cüceloğlu kitabında eşlerin evlenmeden önce bazı konularda birbirlerini keşfetmelerinin daha sonradan yaşayacakları hayal kırıklıklarını önlemede yardımcı olacağından bahsetmektedir. Evlilikte iki farklı öykü bir araya gelir diyor Doğan Cüceloğlu. Evlilik gerçekten de birbirini tanımayan ancak bir şekilde yolları kesişmiş iki insanın ‘birlikte’ yaşam sürmesidir. Bu nedenle birlikte yaşam sürme yolunda ilerleyen çiftlerin bazı konular hakkında birbirlerine dürüst olması da inkâr edilemez bir öneme sahiptir. Yazara göre kişiler yaşamlarını paylaşacakları kişiler ile kendi kaygıları, beklentileri, değerleri ve kuralları hakkında mutlaka sohbet etmelidirler. Yaşam bir ekip işi olduğundan yaşam yolculuğunda yaşadığınız sorunlarda, biriktirdiğiniz anılarda, kahkahalarınızda, hüznelerinizde kısacası tüm anlarınızda pusulanızın eşiniz ile aynı noktayı göstermesi sizi mükemmel bir çift yapacaktır.

Doğan Cüceloğlu kitabında evliliklerin temelini oluşturan bazı önemli kavramlara da vurgu yapmıştır.

En sık vurguladığı iki kavram ise 'Yüz Doğası' ve 'Can Doğası' dır. Yüz doğasını toplumsal konumlamayı belirten bir tanım olarak kullanırken, Can doğasını ise insanın iç dünyası şeklinde tanımlanmıştır. Can içten sevmek, fedakarlık yapmak, özelini açmak olarak değerlendirilirken, yüz toplumun önemseydiği, başkaları ne der diye düşünerek hareket ettiğimiz davranış kalıplarımızdan oluşmaktadır. Doğan Cüceloğlu' na göre mutlu evliliklerden bahsetmek için bu iki kavramın çiftlerin ilişkisinde birlikte yer alması gerekmektedir. Yazara göre kendini tanımayan, kültürün dayatmalarından farklı bir yaşamı olmayan, can doğasından uzak yüz doğası içinde kaybolup giden evliliği sürdüren kişiler aslında evliliği bir görev olarak görmektedir. Yine Cüceloğlu'na göre can doğasını benimseyen ve yüz doğasını önemsemeyen kişilerin evlilikleri de toplumla ilişkisini tamamen koparmış kişilerin sürdürdüğü evliliklerdir ve bu da sağlıklı bir evlilik olarak tanımlanmaktadır.

Doğan Cüceloğlu evlilik ile ilgili yazmış olduğu bu kitabında tarih boyunca insanların iki farklı kültür geliştirdiğinden ve evliliklerin bu kültürler çerçevesinde nasıl şekillendiğinden bahsetmiştir.

Bunlardan ilki sağlıklı olan denetim odaklı korku kültürüdür. Bu kültüre göre kişiler evlilikte birbirini geliştirmeyi düşünmek yerine öncelikle birlikte yürüdüğü yol arkadaşını denetleme, söz geçirme derindedir. Bu tür ilişkilerde 'Ben bilirim' düşüncesi hakimdir ve kişiler karşısındaki bir birey olarak görmek ve saygı duymak yerine onu değiştirmeye istediği bir insan haline getirmeye çalışır. Nikâhta kadınlara kocasının ayağına basma fikrinin verilmesi denetim odaklı korku kültürüne bir örnektir. Çünkü bu kültürde eş karşı taraf için bir rakiptir ve iki insanın hayatını birleştireceği belki de hayatlarının en özel günde birbirlerini yenme, galip gelme düşüncesi hâkimdir. Bu tür evliliklerde ise yüz doğası kendini gösterir.

İkinci kültür ise gelişim odaklı değerler kültürüdür. Bu kültür gücünü paylaşılan değerlerden alır. Saygı, sevgi, şeffaflık, dürüstlük, iş birliği bu kültürün değişmez öğeleridir. 'Ben Bilinci' yerine bu kültürde 'Biz Bilinci' hakimdir. Gelişim odaklı değerler kültürüne sahip bir toplum evlenecek olan bireylere eşlerinin mutluluğundan sorumlu olduklarını, bu nedenle hayatı 'biz' olarak görmeleri gerektiğini aktarır. Bu tür ilişkilerde can doğası hakimdir ve eşler birbirlerini değerli ve özel bulurlar. Bu nedenle ilişkilerinin temellerinde sevgi ve saygı her daim yer almaktadır. Doğan Cüceloğlu bu iki farklı kültürün de kuşaktan kuşağa aktarıldığını ve bu nedenle evlenecek çiftlerin birbirlerini, yetiştiği aile ve sosyal çevresini bu kültürler ışığında değerlendirilmesinin çok önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü yaşamı paylaşan kişilerin birlikte yürüyeceği bu evlilik yolunda değerlerinin uyum içinde olması ya da olmaması hayatlarını bir ömür etkileyecek bir gerçektir.

Kitapta vurgulanan belki de en önemli nokta ise iletişimdir. İletişim günlük yaşamımızda olduğu gibi evlilik yaşantısında da inkâr edilemez bir öneme sahiptir. Çiftler her ne kadar uyumlu olsalar da iki farklı karakterdeki insanın anlaşmazlıklara düşmesi normal ve doğal kabul edilmektedir. Bu anlaşmazlıklar noktasında çiftlerin sorunlarını çözmede saygıyı yitirmeden iletişimi sürdürmesinin yaşanacak başka problemlerin de önüne geçeceği kitapta sık sık vurgulanmıştır. Yazar kitabında çiftlere yaşanan sıkıntılarda farklı pencereden bakabilmeyi, empatiyi ve karşı tarafa güven ve saygı duymayı tavsiye etmektedir.

Doğan Cüceloğlu bu eserinde evlenmeden önce insanın kendisini bulması gerektiğini ancak bu şekilde bir başka insanı hayatına alıp 'biz' olabileceğini yalın bir dille anlatmıştır. Kitabında sıklıkla mutlu bir evliliğin önemli bir başarı olduğundan bunun da kendiliğinden oluşmadığından, bilinçli bir çaba gerektirdiğinden bahsetmektedir. Özellikle evlilik sürecinde olan çiftlerin kitabı okuması ve kitapta yer alanlar hakkında kendini ve karşı tarafı değerlendirmesi gerekmektedir. Tüm bunlar düşünüldüğünde Doğan Cüceloğlu' nun bizlere sunduğu bilinçli ve mutlu evliliğin formüllerini, kitabın arka kapağında yer verdiği bir cümle ile çok güzel bir şekilde özetlediğini görüyoruz:

"Evlilik bir çiçekçi dükkanı gibi farklı olanaklar sunar; çiçeklerden nasıl bir buket oluşturacağınız size kalmış . ."

7

ÖĞRETMENİM BİR BAKAR MISIN?

**Kitap Adı: Öğretmenim
Bir Bakar Mısın?**

**Yazar: Doğan
CÜCELOĞLU**

**Sayfa Sayısı: 208
ISBN Kodu: 978-605-
374-883-0**

**Yayın Tarihi:
Ekim/2018**

**Yayınevi: Final Kültür
Sanat Yayınları**

Doğan Cüceloğlu kitabında öğrencinin geleceğini iki ortam belirler diyor: Çocuğun içinde yetiştiği aile ortamı ve çocuğun içinde eğitildiği sınıf ortamı. İşte bu yüzden de çocuğu eğitmekle kalmayıp onun her yönüyle gelişmesine olanak ve fırsat veren öğretmenleri de niyetinin saflığını keşfetmiş öğretmen olarak tanımlıyor. Niyetinin saflığını keşfetmiş öğretmen ne kendisinin ne de öğrencilerinin mükemmel olmasıyla ilgilenmeyen; öğrencilerinin iyi bir mesleğe sahip olmasından ziyade onların iyi birer insan olarak yetişmelerini ve toplumda sağlıklı bir birey olarak var olabilmelerini düstur edinen öğretmendir. Yazarın ifade ettiği gibi bu öğretmenin öğrencileri hata yapmaktan korkmazlar; hayatı yaşamamaktan, kendileri olamamaktan, hiç denememekten korkarlar.

Doğan Cüceloğlu'nun kitapta bahsettiği üzere sınıfta ilişki içerisindeyken insanın iki doğası devreye giriyor: Sosyal Kimlik (öğretmen, anne-baba kimliği vs.) ve Öz Kimlik. Sosyal kimliği insanın yüzü olarak tanımlarken öz kimliği ise can olarak isimlendiriyor. Bakıldığında yüz baskın bir eğitim kalıplayan eğitimken can baskın eğitim ise geliştiren eğitimidir. Sınıfa girdiğinde öğrencinin sosyal kimliğinin yanında öz kimliğini de gören öğretmen öğretmenlik yapan değil öğretmen olandır diye ifade ediyor yazar.

Doğan Cüceloğlu'na göre sınıftaki öğretmen ve öğrencilerinin etkileşiminde tanıklığın 6 boyutu bulunmaktadır. Bunlara baktığımızda ilk olarak "kale alınmak, umursanmak ve önemsenmek" gelmektedir. Sonrasında "kabul edilmek, ötekileştirilmemek" olarak devam etmiştir. 3.boyutu "değerli olmak, yeri doldurulamaz olmak" şeklinde tanımlarken; bir diğerini "öğrenme potansiyeline ve başarabileceğine güvenmek" olarak ifade etmiştir. 5.boyutu da "emek ve zaman vermeye, sevmeye değer olmak" şeklinde tanımlamıştır. Son boyut olan 6.boyutu ise "sen saygı duyulması gereken bir bireysin, hakların ve özgürlüklerin var; aynı zamanda sen bu sınıfın, BİZ'in, ekibin vazgeçilmez bir parçasısın ve sorumlulukların var" şeklinde açıklamıştır.

Yazar "Öğretmen olsaydım her dönemin başında bana mektup yazmalarını ister ve bana 'iyi bir öğretmen' diyebilmeniz için nasıl biri olmamı, konuşmamı ve davranmamı isterdiniz diye sorardım." şeklinde bir uygulamadan bahsediyor. Bu tarz bir yaklaşım aslında eğitim- öğretim süresi boyunca öğrencilerin öğretmenlerinin kendilerine nasıl bir tutumla yaklaşılmasının onlar için daha olumlu olacağını ortaya koyması açısından işlevsel olacaktır.

Kitapta özellikle üzerinde durulan iki kavram var: Denetim Odaklı Korku Kültürü ve Gelişim Odaklı Değerler Kültürü. Korku Kültürü'nde öğretmen otoritenin kendisinden beklentilerini önemser, gerçekte önemseyemediği en önemli şey otorite ve onun beklentisi ile uyum içinde yaşamaktır. Gelişim Odaklı Değerler Kültürü'nde öğretmen otoritenin kendinden beklentilerini önemser ama öncelikli olarak iyi, doğru ve adil olanla uyum içinde olmaya özen gösterir. Değerler Kültürü'nde yetişen öğretmen, bir gülümsemesinin ve öğrencisiyle göz teması kurmasının onun için ne kadar önemli olduğunu bilincindedir. Ve bu bilinçle öğrencisine sevgi ve ilgi dolu bir şekilde yaklaşabilmektedir. Denetim Odaklı Korku Kültürü'nde yetişen bir öğretmen için asık suratlı olması öğrencilerinin onu otorite olarak benimsemesi adına önem taşımaktadır. Bu nedenle otoritesinin sarsılmaması için sevgisini rahatlıkla gösteremez. Baktığımızda iyi öğretmen tanımları bile çok farklılık taşımaktadır. Korku Kültürü'nde öğrencinin korktuğu asık suratlı öğretmenler "iyi öğretmenler" olarak bilinirken, Gelişim Odaklı Değerler Kültürü içinde öğrencinin sevdiği, saydığı, güvendiği öğretmen "iyi öğretmen" olarak kabul edilir. Ve yine bu öğretmenler Doğan Cüceloğlu'nun ifadesiyle sadece aklın değil gönlün hatırladığı öğretmenlerdir.

Öğretmenin gücü öğrencinin hayatını değiştirir diye ifade ediyor Doğan Cüceloğlu. Denetim Odaklı Korku Kültürü'nde öğretmen bu gücünü öğrencinin davranışını değiştirmek ve denetlemek için kullanır. Öğrenciler otorite tarafından yargılanmaktan kaçabilmek adına sorgulamadan, eleştirmeden inanmadıkları olguları dahi benimseme eğiliminde olabilirler. İtici gücü korkudur ve ne yazık ki dış disiplin vardır. Gelişim Odaklı Değerler Kültürü'nün ise itici gücü sevgidir ve iç disiplin vardır. Bu kültürde yetişen bir öğretmen de sınıfta disiplin sağlamak durumundadır ama buradaki disiplinin kaynağı korku değil değerlerdir. Yazar sınıftaki değerlerin her zaman öğrencilerle bir arada demokratik bir ortamda alınması gerektiğini vurgulamıştır. Öğrenciler bu değerlerde söz hakkı sahibi oldukları için bunlara uymaları ve içselleştirmeleri daha kolay olacaktır.

Kitap, Doğan Cüceloğlu'nun açıklamaları ve yaşamlarında olumlu ya da olumsuz iz bırakan öğretmenlerini anlatan kişilerin mektupları yoluyla; öğretmenin öğrencileri üzerindeki etkilerini yalın ve akıcı bir dille anlatıyor. Öğretmenleri, okurken kendilerini sorgulayacağı, iç dünyasında gezintiye çıkacak bir yolculuğa sürüklüyor. Kitap hem nasıl bir öğretmen olmamız gerektiğini hem de öğretmenlik sürecinde hangi davranış ve yaklaşımlardan kaçınmamız gerektiğini ortaya koyuyor.

Dilerim her birimiz Doğan Cüceloğlu'nun dediği gibi öğretmenlik yapanlardan değil de öğretmen olanlardan oluruz...

"İnsanlar kendi dramları içinde değerlendirilmeli."

"Aklın hatırlamasıyla gönlün hatırlaması aynı şey değil."

"Sözle değil gözle anlatılan sevgi ve anlayışı öğrenci anlar."

"Küçükken dinlenilmeyen kendini dinlemeyi çok zor öğrenir."

"Bir'in Değeri: Bir insanı önemseyen ve saygı duyan tüm insanlığa değer vermiş olur."

8

KORKU KÜLTÜRÜ

**Kitap Adı: Korku
Kültürü Neden Mış Gibi
Yaşıyoruz?**

Yazar: Doğan Cüceloğlu

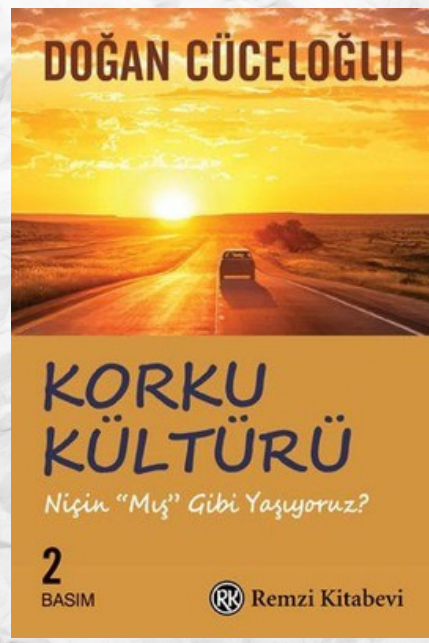
Sayfa Sayısı: 328

**ISBN Kodu: 978-975-
14-1243-0**

**Yayın Tarihi: Mart
2008**

**Yayınevi: Remzi
Kitabevi**

Konu: İletişim

Doğan Cüceloğlu'nun **Korku Kültürü** isimli eserinde üç kahraman var: **Doğan, Arif ve Timur.** Doğan, kitabın yazarı, Timur, Doğan'ın Amerika'da yetişmiş oğlu, Arif ise sanal bir karakter. Bu üçlü birlikte, "Niçin 'Mış Gibi' yaşıyor ve bunu sürdürüyoruz?" sorusunun yanıtını arıyor. 'Mış gibi yaşamak' toplumumuza özgü bir olgu değil. Her toplumda mış gibi yaşayanlar ve mış gibi durumlar var. Ne var ki, yüzyıllardır yoğun bir değişim süreci yaşayan toplumumuzda, 'mış gibi'liğin hem kapsamı hem de derecesi Batılı toplumlardan farklı. Yazar da bu farkı incelemek ve üzerinde düşünmek istiyor çünkü böyle bir projenin gerçekleşmesi zihinsel zenginliğimiz ve akıl sağlığımız için yararlı olacaktır.

Cüceloğlu için "Mış Gibi" projesi onun hayatında önemli bir yer tutuyor. Yazar üç adımdan oluşan 'Mış Gibi Projesi'nin ilk adımında, "Ne?" sorusuna yanıt arıyordu ve İşlemeyen, tıkanan, aksayan ne? sorusunun yanıtını 'Mış Gibi' Yaşamlar kitabında mercek altına alıyordu. On günlük bir Türkiye yolculuğunda "Niçin 'Mış Gibi' yaşıyor ve bunu sürdürüyoruz?" sorularının cevabını bulmak için bir sohbet oluşturulmuştur.

Cüceloğlu "Korku Kültürü Niçin Mış Gibi Yaşıyoruz" kitabını 17 bölüme ayırmış. Her bölümde bir hikâye, bir yolculuk, bir yaşayış, bir deneyim ve bizlere ders niteliğinde sayabileceğimiz söylemler var. Doğan hocamızın Timur'un İstanbul'a gelişinden başlayarak en son Ulus parkında kahvaltı ile bu derin süreç sonlanıyor. Aslında hikâye Timur'un İstanbul' gelmesi ile başlar. Timur ilk gün yaşadığı ve gördüğü durumları babası ile detaylı konuşurlar. Park ve bahçelerin kirli olması, parkların güveli olmaması, bireylerin sorumluluk bilinci, işçilerin çalışma şartları, kapalı alanda sigara içilmesi, Arif ile buluşmaları ve vergi dairesinde yaşanan olaylar. Doğan hoca kitabın ilk sayfalarında bu tarz toplumsal olayları bizlere göstererek bir nevi okuyucuyu kitaba ısındırmakta ve anlatmak istediklerine doğru bir yol çizmekte. Şimdi gelin bu bölümlerin bazılarını derinlemesine inceleyelim.

1. Yolda ilk Gün:

Arabalarıyla İstanbul'dan yola çıkan üçlü yolda karşılaştıkları olayları incelerler. Gişe memurlarının durumu, İzmit depremi ve sonrasında yaşanan aksaklıklar, yolda görülen variller vs. Lakin bu bölümün en can alıcı noktası Türk toplumunda eğitilmiş ya da eğitimsiz olsun anne ve babaların çocuklarına kitap okumaması. İşte bu sorunun cevabı gezinin sonuna kadar bir okuyuculara cevaplandırılıyor.

2. Yaşam Alanları ve Denge:

Bu bölümde felsefi olarak irdelenen yaşam alanlarına değinerek aslında kitap yavaş yavaş konuya giriyor. Bilgi, Varoluş, eylem ve estetik alanlarının dengeli olmasının insan gelişiminde oynadığı rol ve birinin eksik kalması ya da fazla önemsenmesi halinde etkilerinin neler olabileceği yine bireyler ve olaylar üzerinden örneklendirilerek tartışılmaktadır.

Bu bölümde Doğan Hoca etik ve ahlakın aynı anlam yüklenmemesi gerektiği ve etik davranan insan ile ahlaklı davranan insanın ayrı değerlendirilmesi gerektiğini söylüyor. Ahlaklı davranan kişilerin aslında "Mış gibi" yaşadıkları, sadece yaşadıkları toplumda dışlanmamak için kurallara uyduklarını ifade ediyor. Etik davranan insanların ise nerede ne şartlarda ve ne tarz da olursa olsunlar aynı etik davranışı sergileyecekleri ve içten gelen duygularla eylemlerde bulunacaklarını ifade ediyor biz okuyuculara.

3. Varoluştaki Özümsemiş Bilgi: Farkındalık:

Bu bölümde Sinop'a gitmekte olan üçlü, arabayı sürerken birinci virajda yer levhası verilmesine rağmen gerekli olduğu halde neden ikinci viraja bir levha konulmamıştır sorusu üzerinden tanıdık bildik kültürü kavramını tartışıyorlar. Bölümde ayrıca iletişim bilinci, öğrenmenin aşamaları gibi olgular yine yaşam alanlarıyla olan ilişkileriyle Çince öğrenen bir adam üzerinden örneklendirilerek tartışılmaktadır. Eğitim sistemi bilgi aktaran değil farkındalıklar oluşturan bir düzene uyarlanmalıdır denerek eleştirilmektedir.

4. 'Mış Gibi' Deyince:

Yaşam döngüsü niyet, bilgi, beceri, eylem ve sonuçtan oluşur. Kişi bu aşamalardan geçer ve bir durum değerlendirmesi yapar, yani beklenti karşılaştırması. Bu işleyişin herhangi birindeki bir uyumsuzluk "mış gibi" durumu yaratır. Bu döngüdeki en önemli öge niyettir, çünkü niyet "mış gibi" olunca diğerleri kaçınılmaz olarak "mış gibi" olur. Bu yaşam döngüsü sınıfa girip öğrencilerle ilgilenmeyen ve onların ilgilerini çekmeyen bir öğretmen örneğinden faydalanılarak tartışılıyor.

İnsanların bir duruma ya da kişiye baktıklarında farklı şeyler görebilecekleri, olay ve olayın anlamının farklı iki şey olduğu örneklerle biz okuyuculara aktarılıyor. Şu kritik cümle bu bölümün özeti niteliğinde;

"Algılamamanın temeli olan zeminler varoluşumuzda yer alır ve olaylara hangi zeminden bakacağımızı küçükten itibaren içinde büyüdüğümüz ortamdaki öğreniriz."

5. Ortama Getirilen İletişim Bilinci:

Doğan hoca bu bölümde konuşulacak konuların gezinin en temel kavramlarını oluşturacağını ifade eder.

Bir insanın anavatanının çocukluğu olduğuna inanan Doğan, bu bölüme kadar üzerinde durdukları bütün sorunların temelinde toplumsallaşma olduğunu savunuyor. Bir çocuğun içinde yetiştiği ortamdaki insan ilişkileri, çocuğun hangi ortamda toplumsallaştığı ileride onun sosyal ortamda iletişim bilincine sahip olup olmamasına etki eder. İletişim bilinci ve toplumsal alanların beklentileri Doğan'ın asansöre binen ve birbirlerini görmezden gelen insanlar üzerinden örneklendirilerek anlatılmaktadır.

Doğan hoca mesajın 3 hedefi olduğundan bahseder. Birincisi karşıdaki konuştuğun kişi, ikincisi çevreye, üçüncüsü ise; kişinin kendisinedir. Ve uzun vadede kişinin kendiyile kurduğu ilişkinin daha önemli olduğunu aktarır bizlere.

6. Kalıplanmak ya da Gelişmek, İşte Kader Bul

Çocuğun varoluşuyla, doğasıyla ilgilenmeyen bir korku kültürü içinde büyümek ve çocuğun varoluşuyla, canıyla, özülle, doğasıyla ilgilenen bir saygı kültürü içinde büyümek arasındaki fark oldukça sade bir dil ve sohbet ile irdeleniyor bu bölümde. Ezgin ve Coşkun isimli iki hayali çocuk üzerinden anne ve babaların çocuk yetiştirme tarzları ve olası sonuçları yine yaşam döngüsü üzerinden irdeleniyor.

Çocuk yetiştirme konusunda çocuğun ilk can gereksinimi olma-birey olma dengesi, ikincisi ise; umursanma, dikkate alınma ve önemsenme. İki farklı ortamda yetişen çocukların ne hissettikleri, ebeveynlerin tutumları, çocuğa kattığı ya da ondan götürdükleri vb. durumları ele alıyor. Geliştiren aile de yetişen Coşkun daha özgüvenli ve kendini yeterli hissederken, kalıplanmış aile yapısında yetişen Ezgin ise; birey olma yolunda ciddi engellerle karşılaşan ve duygularını yaşamakta ciddi sıkıntılar çeken bir yapıya sahip oluyorlar.

7. Ulus Parkı'nda Kahvaltı:

Bu, kitabın son bölümü ve buraya kadar tartışılmış konular kısaca ele alınıp niçin "Mış gibi" yaşıyoruz sorusu cevaplandırılıyor. Dört temel yaşam alanı olan bilgi, varoluş, eylem ve estetiğin çocukluktan yetişkinliğe, hatta daha genel bir kapsamda doğumdan ölene kadar olan süreçte birbiriyle uyumlu ve dengeli olmadığı takdirde ortaya çıkan insan tiplerinin toplumsal olaylar karşısında sergiledikleri tutum ile dengeli yetişmiş kişilerin tutumları karşılaştırılıyor. Özümsemiş bilgi beraberinde farkındalığı getiriyor. Türk kültüründe bilginin aktarılması ve ezberlenmesi önemli olduğundan varoluş, yani kişinin benliği geri planda kalıyor ve sonucunda ortaya olaylar karşısında sorumluluk almayan, ezik bireyler çıkıyor.

Korku Kültürü, Doğan Cüceloğlu' nun Türk toplum yapısını derinlemesine incelediği ve ele aldığı bir başyapıt olarak her okuyucunun mutlaka kitaplığında olması gerektiğini düşünüyorum.

Doğan CÜCELOĞLU anısına...

Yazdığı bütün kitaplarda, yaptığı bütün seminerler ve programlarda halkın içinden bir vatandaş gibi bizlere öğütler veren, farkındalığımızı artıran hocamız eminim bütün herkes tarafından hep samimi olarak görüldü. İşte bu samimilik sayesinde sayın hocamız toplumun gözünde hep en önde yer aldı. **Doğan CÜCELOĞLU** topluma üst perdeden bakmayan, halkın samimi duygularına karşılık veren bir yapısı ile hep aklımızda kalacak. Bir röportajında da söylediği řu cümle "Annen yoksa kimsen yok" cümlesi sanırım tüm toplumun kabul ettiği ve derinden hissettiği bir duygu. İşte bu şekilde bizden birisi gibi davranan ve duygularımıza tercüman olan hocamızın 83 yıllık hayatında biz okuyuculara kattıkları paha biçilemez, değeri ölçülemez olduğu Doğan CÜCELOĞLU hocamızı saygı sevgi ve minnetle anıyoruz.

Ruhun řad Olsun Doğan Hocam....

corluram59